

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1981/1349

KARAR NO : 1983/160

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Hasan Selim Açıan

O L AY : Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı İstanbul'da

lık olarak yayınlanan (Halkın Kurtuluşu) adlı gazetenin 16.8.1976 tarihli sayısında hükümetin manevi şahsiyetini, devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ve tezyi etmek, komünizm ve bölücülük propagandası yapmak suçlarını işlediği iddia olunarak TC'nin 311/2-4.(iki defa), 312/1-2., 159/1.(7 defa), 142/1-6.(2 defa), 142/3/6.(2 defa), 142/4-6.(2 defa), 173/son.(11 defa) maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle İstanbul C. Savcılığı'nca hakkında kamu davası açılmıştır.

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi; 20.6.1979 gününde, 1977/346 esas, 1979/16 karar sayı ile; sanığın eyleminin sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; 9.9.1980 gününde, 1980/206 esas sayı ile; sanığın eyleminin sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantılı bulunmadığı gerekçesi ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nün 22.12.1980 gününde, 1980/572-601 sayı ile; suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu ve hernekadar sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiş ise de; sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu cumhuriyeti, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına yönelik suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantısı açık olduğundan askeri yargı yeri görevli kılınarak başvurunun reddine karar verilmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; 14.7.1981 gününde, esas 1980/206, karar 1981/702 sayı ile; suçun, sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlendiği ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülen bir dava ile bağlantılı olmadığı ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 19. maddeye göre yapılan başvurusu üzerine verdiği kararı istisari mahiyette bulunduğu görüşü ile görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

OZET: Uyuşmazlık Mahkemesi'ne görevli yargı yerinin belirlenmesi amacıyla başvuran mahkemenin, bu başvuru sonucunu beklemesi gerekirken görevsizlik kararı vermesi halinde, daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenmiş olduğundan bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığı hk.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Osman Kayacan ve Ergun Argon'un katılmaları ile yaptığı 27.4.1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Fikret Erem'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararı ile bağlantıdan bahisle kesin olarak çözümlenmiş bulunmasına göre, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Uyuşmazlık Mahkemesi kararı kesin çözüme bağlandığında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının yazılı emir yolu ile bozularması için dosyanın Milli Savunma Bakanlığı'na gönderilmesi yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Gani oğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Musa Sönmez'in İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yasa ve yönteme aykırı olarak verilen görevsizlik kararının kaldırılması doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Adli Yargı'nın görevsizlik kararı üzerine dosyayı alan sıkıyönetim askeri mahkemesi görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvurmuş, Mahkememiz Ceza Bölümü'nce de davada Askeri Yargı yerinin görevli olduğu saptanarak sıkıyönetim askeri mahkemesinin başvurusu reddedilip görev konusu kesin olarak çözümlenmiştir.

Bir yargı merciinin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurduktan sonra Yüksek Mahkemenin bu konudaki kararına uyması yasa buyruğudur.

Anayasa'nın 158. maddesi, 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde adli, idari, askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluğu kesin olarak çözmeye yetkili bir yüksek mahkeme biçiminde yer alan hüküm Uyuşmazlık Mahkemesi kararının niteliğini ve bağlayıcılığını simgelemektedir.

Gerçi görev konusu kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evre de gözönünde bulundurulur. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev kararının belirleyen karardan sonra görev konusunu düzenleyen yasa değişiklikleri olursa yargı mercileri (aksine bir hüküm konmamışsa) bu değişikliği elbet gözönünde tutacaktır. Ancak olayda böyle bir durum varlığından söz etmeye olanak yoktur.

2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilen karara uyması yasal bir zorunluluktur. Başvuran mahkeme hangi neden ve amaca dayanırsa (yansın görevsizlik kararı vererek olumsuz görev uyumsuzluğu oluşturma imkanına sahip değildir.

Bu nedenlerle, Askerî Yargı yurince verilen görevsizlik kararı yasa ve yöntem aykırılığı nedeniyle kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi'nin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca 9.9.1980 günlü ve 1980/206 esas sayılı başvurusu üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü 22.12.1980 günlü, 1980/572-601 sayılı kararıyla 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde 2301 sayılı Yasa ile yapılan son değişiklikle nazarı itibare alınarak sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla gelenek ve ortak amaç içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş olması koşulunun da dava konusundaki fiillerde mevcudiyeti kabul edilerek davaya askeri yargı yerinde bakılması gerektiği şeklinde görevli yargı merci belirtilmişine ve görev konusuna ilişkin olarak usul yasalarında yapılan değişikliklerin yargılamanın bu evresinde uyuşmazlığı inceleyen görevli ve yetkili yargı mercilerince değerlendirilmesi gerektiğine göre, bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına ve ancak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yasa ve yöntem aykırı olarak verilen 14.7.1981 günlü, esas 1980/206, karar 1981/702 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 27.4.1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Nevzat Doğan

Üye

Ali Suat Erkoç

Üye

Yaşar Çitçioğlu

Üye

Osman Kayacan

Üye

Ergun Arçon